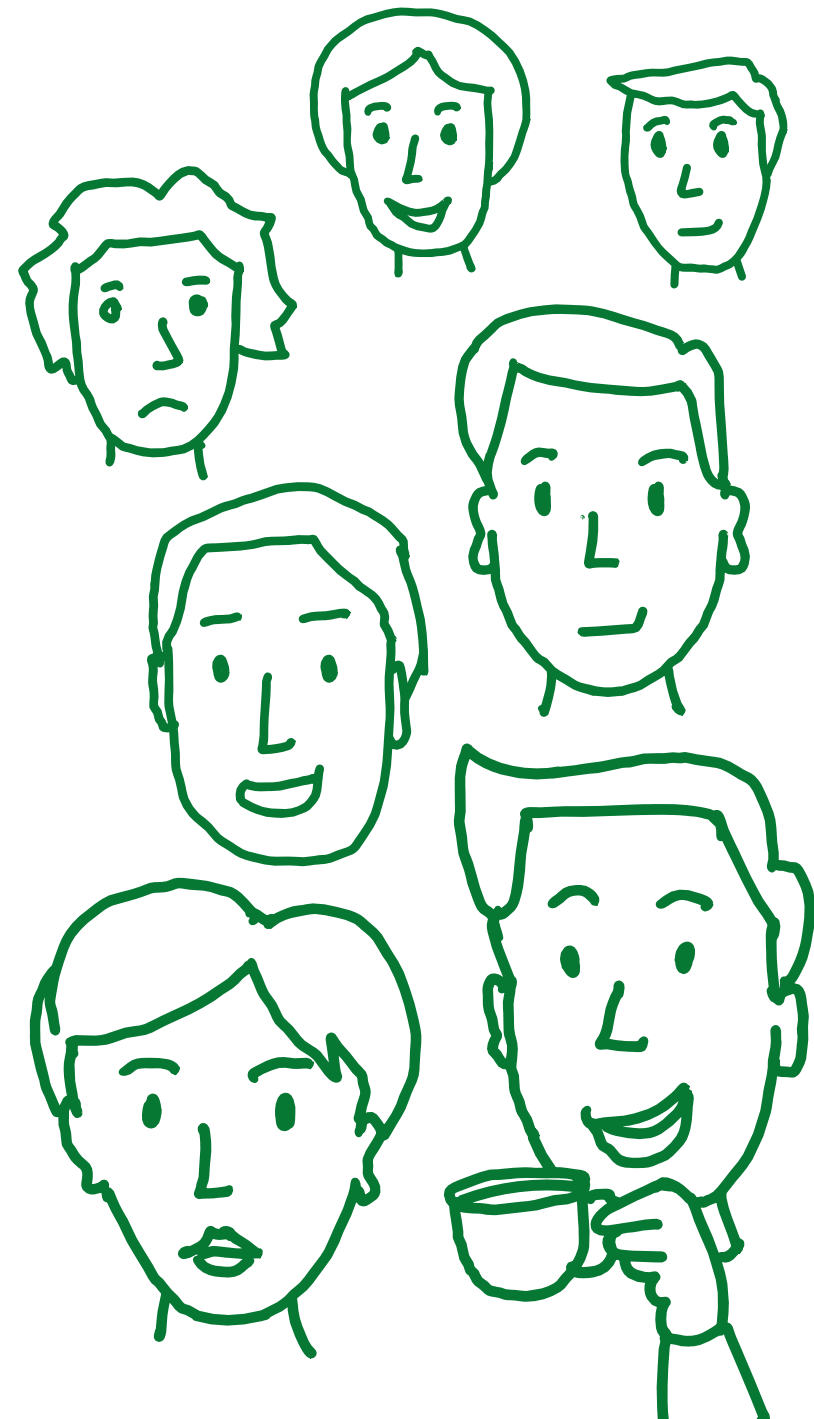

Esteetön yhteisöllisyys ja sen mahdollistaminen 31.3.2021

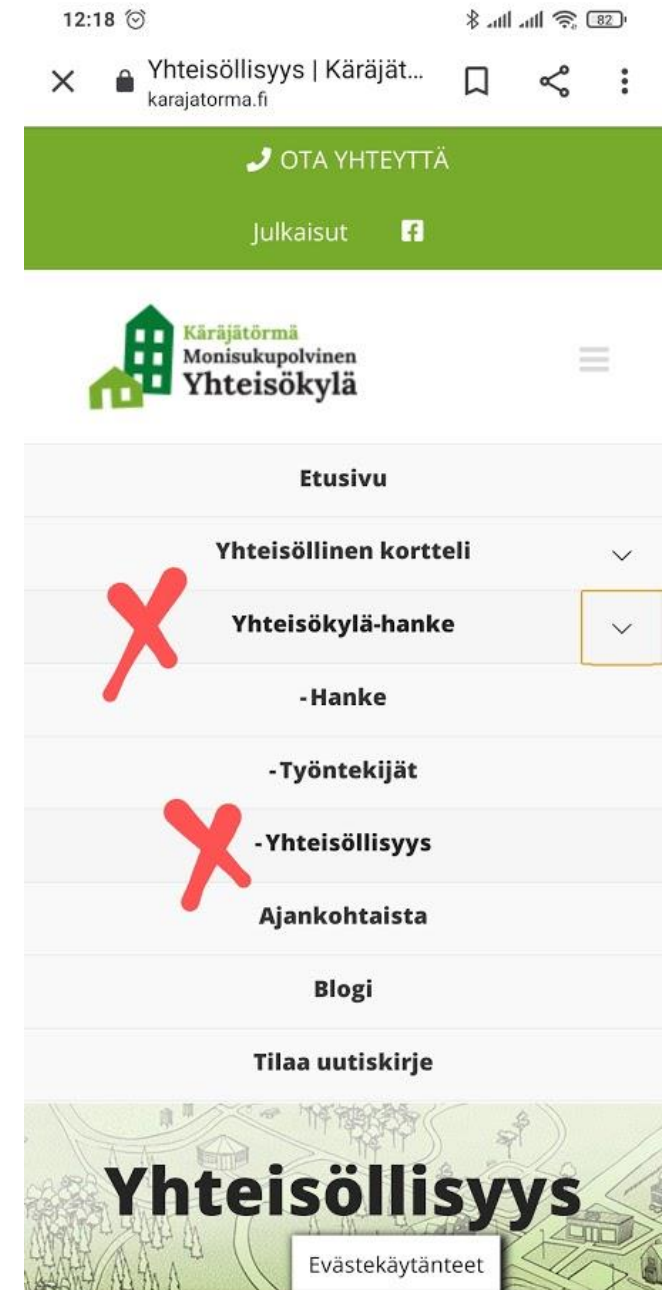
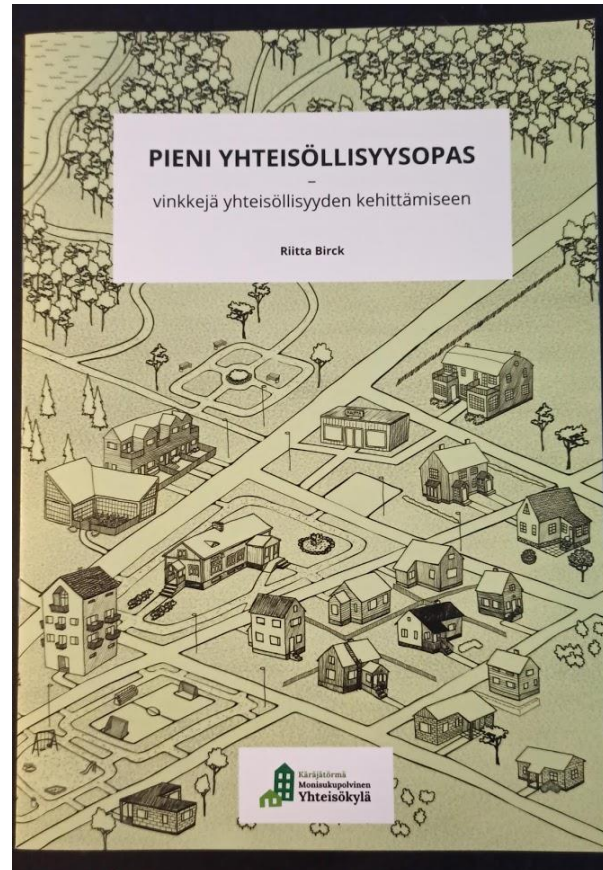
Riitta Birck, yhteisökyläkehittäjä

(KM, yhteisöpedagogi (AMK))

Käräjätörmän monisukupolvinen yhteisökylä -hanke

Yhteisöllisyysajatukseni perustuvat:

- 🏡 Keväällä 2020 tehtyyn yhteisöllisyyskyselyyn (55 vastaajaa) ja sen pohjalta tehtyyn pro gradu – tutkielmaan Esteetön yhteisöllisyys: Alueellisen yhteisöllisen arjen alkuun auttaminen ja kannattelu
- 🏡 Tutkimuksen pohjalta tehtyyn opaskirjaseen: ”Pieni yhteisöllisyysopas (16s)
- 🏡 Omiin kokemuksiini yhteisöllisistä asuinpaikoista Hiidenkivi (1994-2003) ja Kotipehku (2010-2015) Tampereella

**Yhteisöllisyydestä puhutaan ihan kuin...
...kaikki tietäisivät, mitä se on ja miten se syntyy.
Tietävätkö?**

**Gradussani halusin ymmärtää,
miten yhteisöllisyys syntyy ja
miten sen syntymiseen voi vaikuttaa.**
(Vastauksia siihen, miten Käräjätörmässä kannattaa edetä)

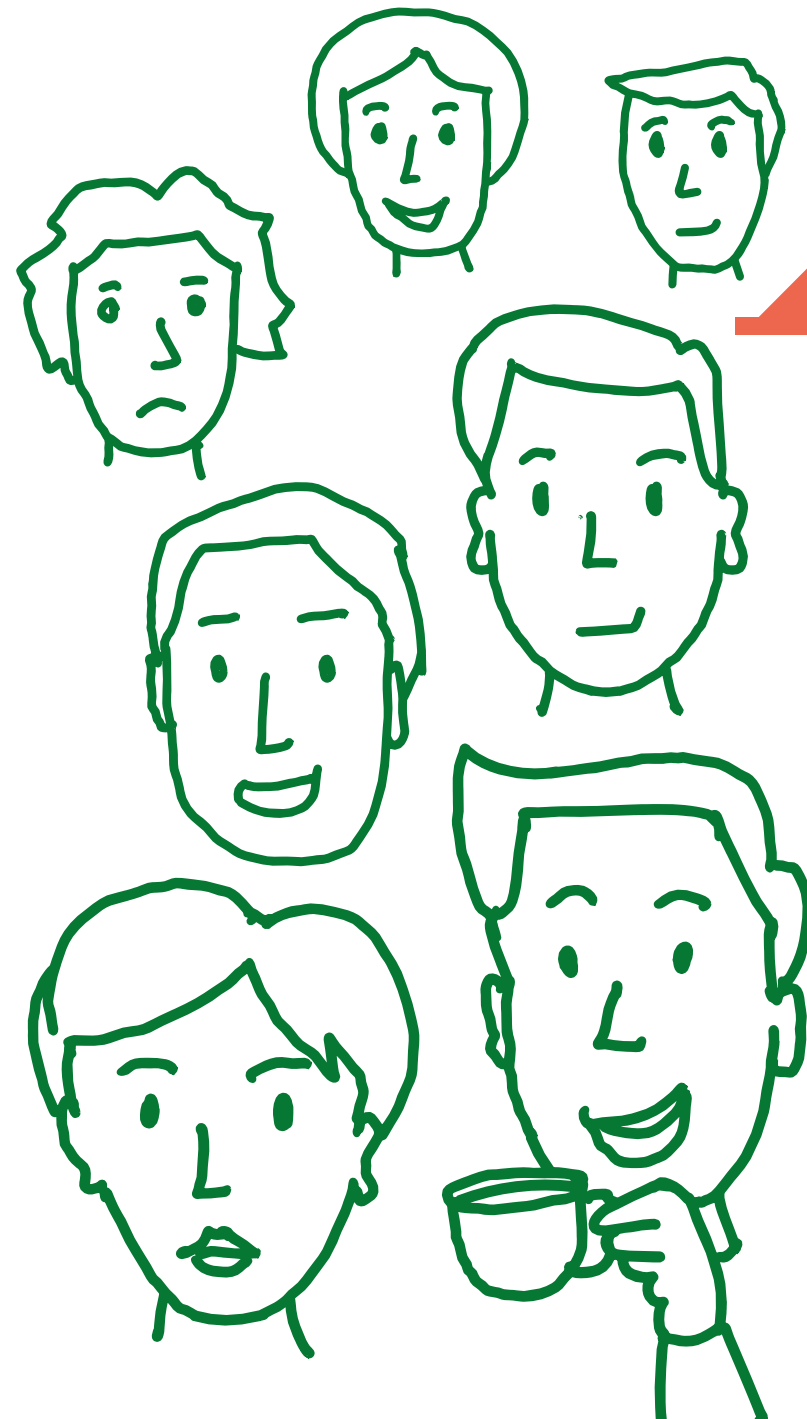
Mitä yhteisöllisyys on?

Yhteisöllisyys (Kielitoimiston sanakirja)

 on tunne yhteisöön liittymisestä

Yhteisöllisyys (gradukyselyn enemmistön mukaan)

 on yhdessä tekemistä ja olemista sellaisten ihmisten kanssa, joita yhdistää yhteinen tavoite tai päämäärä

Millä tavoin yhteisöllisyys voi syntyä?

Yhteisöllistyminen eli yhteisöllisyyden syntyminen

- 🏡 Tapahtuu sellaisissa hetkissä, jossa ihmiset kokevat yhteenkuuluvuuden tunnetta, kotoisaa oloa, hyväksytyksi ja kuulluksi tulemistä, arvokkuutta
- 🏡 Toistuvuus vahvistaa yhteisöllisyyttä

Yhteisöllistäminen eli yhteisöllisyyden synnyttäminen

- 🏡 on **ulkopuolelta vaikuttamista yhteisöllisyyttä mahdollistaviin paikkoihin ja kohtaamisten laatuihin** edesauttaen ja nopeuttaen yhteisöllisyyden syntymisen prosessia.
- 🏡 Esteetön yhteisöllisyys on yhteisöllisyyden mahdollistamista kaikille

Yhteisöllisyyden yksiköt

Yhteisöllisyyden pienin yksikkö

 on kahden ihmisen välinen **suhde** seuraava yksikkötaso **suhdeverkosto**

 alueellisessa yhteisöllisyydessä myös suhde (sitoutuminen) lähiympäristöön/alueeseen

Filosofi Martin Buber (1878–1965)

Minä-Sinä -suhde

- 🏠 Minä-Sinä -suhteessa on kysymys kahden ihmisen, persoonan välisestä suhteesta. Tässä suhteessa korostuu yksilön arvokkuus ja sosiaalisuus.
- 🏠 Tämä on yhteisöllinen suhde, jossa on kysymys jakamisesta ja dialogisesta vuorovaikutuksesta.
- 🏠 Minä-Sinä-suhteessa persoona vahvistaa toista persoonaa tunnistaen tämän arvon. Tällaisessa suhteessa kumpikin tulee nähdä. (Kurki 2002, 85).

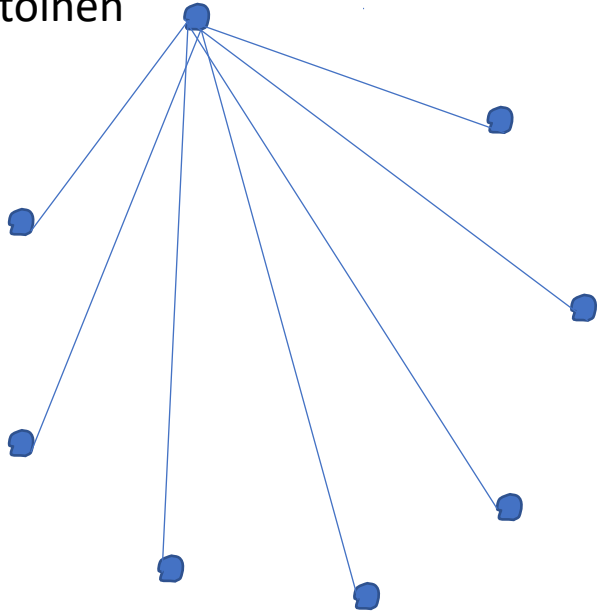
Minä-Se -suhde

- 🏠 Minä-Se-suhteessa toista ihmistä kohdellaan esineenä, eikä häntä osata kuunnella eikä kohdata, jolloin kysymys on monologisesta hyötysuhteesta.
- 🏠 Minä-Se-suhteessa ihminen tuntee toisen ihmisen, käyttää häntä, mutta häntä ei nähdä eikä kohdata arvokkaana persoonana.
- 🏠 Toisaalta emme voi elää pelkästään Minä-Sinä-suhteissa, vaikka elämämme perustuukin niiden välttämättömyyteen, sillä dialoginenkin vuorovaikutus voi toimia vain Minä-Se-maailman vakiintuneissa muodoissa. (Kurki 2002, 86).

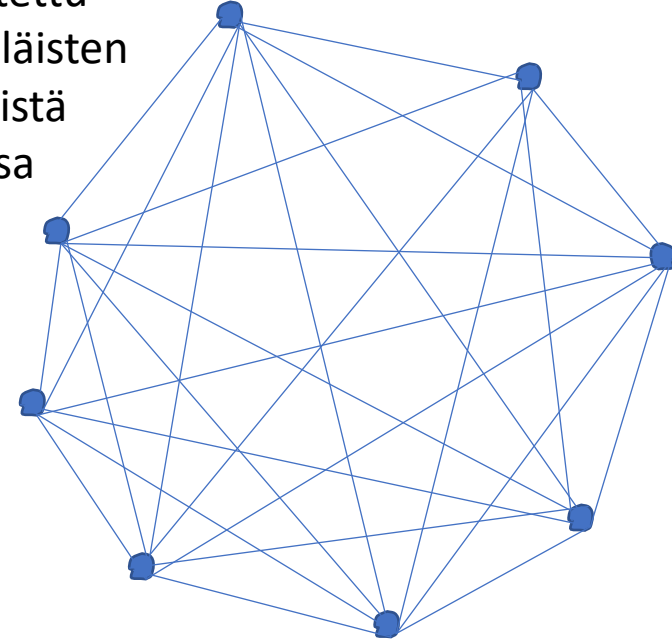

Suhdeverkoston synnyttäminen

Ohjaajavetoinen ryhmä

Ryhmä, jossa panostettu ryhmäläisten liittymistä toisiinsa

- Yhteisöllisyyden pienin yksikkö on suhde toiseen ihmiseen
- Kokemus yhteisöllisyydestä syntyy, kun yksilöllä on positiivinen suhde jokaiseen yhteisön/ryhmän jäseneseen > turvallisuuden tunne
- Ohjaajan rooli auttaa suhdeverkoston syntymistä (ryhmyttäminen)

Esteetön yhteisöllisyys auttaa osallistumaan

**Miten yhteisöllisyys on esteetöntä eli
tarjoaa kaikille mahdollisuuden
osallisuuteen ja toimijuuteen?**

Osallisuuden käsitteestä

”Osallisuus on kuulumista sellaiseen kokonaisuuteen, jossa pystyy liittymään erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin ja elämän merkityksellisyyttä lisääviin vuorovaikutussuhteisiin. Osallisuus on vaikuttamista oman elämänsä kulkuun, mahdollisuuksiin, toimintoihin, palveluihin ja joihinkin yhteisiin asioihin.” (2017, 5.)

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

(THL – Työpaperi 33/2017)

Esteettömyys

Esteettömyydessä ja saavutettavuudessa on kyse ihmisten moninaisuuden huomioimisesta. Tämä koskee niin rakennettua ympäristöä kuin esimerkiksi palveluja, viestintää ja asenteita.

Esteettömyys ja saavutettavuus yhdessä takaavat jokaiselle yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Esteettömät ja saavutettavat ratkaisut sopivat kaikille ihmisille.

<https://www.invalidiliitto.fi/esteetonfi>

Milloin yhteisöllisyys on esteellistä?

Silloin, kun jää ulkopuolelle (kynnyksiä liittymiseen)

- yhteisöllisyys ei ole syttynyt tai sytytetty (puuttuu yhteisöllinen toimintakulttuuri)
- valmiiseen yhteisöön ei pääse sisälle (ulkopuolelta tulevat tai omat rajoitteet)

Alueellisen esteettömän yhteisöllisyyden varmistamisen teot

1. Asukkaiden yhteistyötä ja innostusta vahvistava koordinaatio
2. Naapuruutta arvostavan vuorovaikutuskulttuurin synnyttäminen
3. Asukkaiden vaikuttamisen paikkojen varmistaminen
4. Monipuolinen yhteisöllisyyttä vahvistava yhteistoiminta

1. Asukkaiden yhteistyötä ja innostusta vahvistava koordinaatio

- Koordinaation tärkeimpiä tehtäviä varsinkin yhteisöllisen elämän alussa ovat:
 - kutsuminen
 - tutustuttaminen
 - vaikuttamismahdollisuuksien jakaminen
- Innostava koordinaatio auttaa yhteisöllisyyden syntymisessä.

Koordinaattorin/hoitajan/ohjaajan rooli olla arjen kohtaamisissa ”yhteisöllisyysfasilitaattori”.

- Huomata niitä kohtia, missä voi jäädä ulkopuolelle ja poistaa niitä.
- Auttaa erilaisilla pienemmillä ja suuremmilla teoilla ihmisiä toistensa yhteyteen
- Innostaa yhteiseen tekemiseen ja vuorovaikutukseen.

2. Naapuruutta arvostavan vuorovaikutuskulttuurin synnyttäminen

- Yhteisöllisessä naapuruudessa kaikkia tervehditään ja spontaani arjen apu on arkipäivää.
- Uudet asukkaat perehdytetään ja liitetään yhteisöön, joka mahdollistaa yhteisöllisyyden jatkuvuuden huolimatta asukkaiden vaihtumisesta.
- Vuorovaikutus on avointa.
- Yhdessä sovitut selkeät ja yksinkertaiset yhteiselämän pelisäännöt ja toimintaperiaatteet joilla arvopohja tai arvoslogan. (Arvoslogania vasten voi arvioida tekoja ja päätöksiä.) (Suositus: Ongelmia ei ratkaista lisäsäännöillä.)
- Uudet perehdytetään aina toimintakulttuuriin ja autetaan tutustumaan muihin.

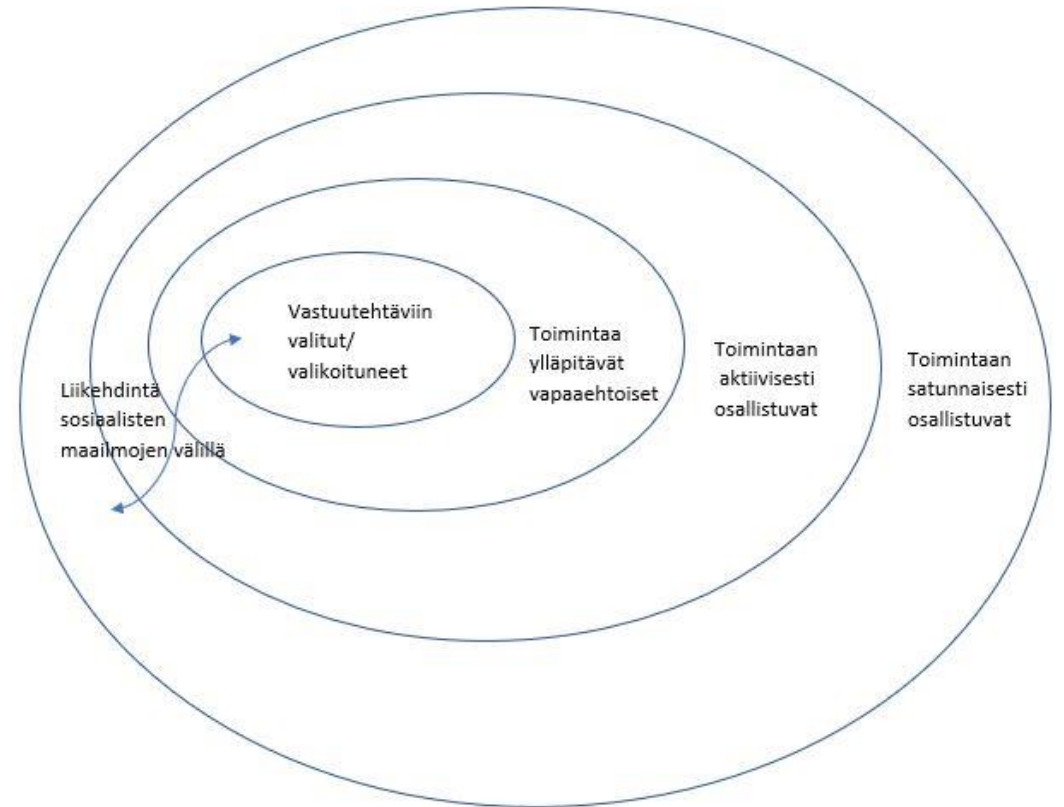

3. Asukkaiden vaikuttamisen paikkojen varmistaminen

- Kaikilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa toimintaan haluamansa kokoisella panoksella.
- Yhteisössä on ideoinnin ja uusiutumisen paikkoja.
- Vastuutehtäviä kierrätetään ketterästi.

Sisäpiirit ja ulkopiirit –ketkä niihin kuuluu?
Kuinka vahvat rajat?
Hallinnon rakenteet

Sosiaalisten maailmojen teoriassa, jota ovat kehittäneet amerikkalaiset sosiologit David Unruh ja Anselm Strauss yksilöt ovat jäseninä yhteisöissä ja sosiaalisissa maailmoissa eriasteisesti sitoutuneina. Yhteisössä voi olla sisäpiiriläisiä, vakituksia jäseniä, turisteja ja vieraita. (Aro 2011, 53.)

4. Monipuolinen yhteisöllisyyttä vahvistava yhteistoiminta

- Yhteisössä on tarjolla monipuolisesti tekemistä, joka mahdollistaa
 - osallisuuden,
 - itsensä toteuttamisen
 - hyväksytyksi tulemisen kokemuksia

- Yhdessä tekeminen vahvistaa yhteisöllisyyttä
- Yhteinen suunnittelu sitouttaa toimintaan
- Jokaiselle itsensä kokoinen tehtävä.

Ideoita esteettömästä yhteisöllisyydestä

- Kytkeminen/liittäminen
 - Tervehdi kaikkia
 - Esittele ihmisiä toisilleen, joka päivä uudelleen, kun vaikka tuot muistisairaat samaan pöytään
 - Tai jos tulee vaikka ruokasaliin esiintyjä, käännä kaikkien tuolit, niin että näkevät
 - Keskusteluta ihmisiä niin, että juttelevat myös toisilleen
 - Saata ihmisiä toistensa yhteyteen
- Mahdollistaminen/kutsuminen
 - Vapaaehtoistehtävät tai muut tehtävät yhteisössä, jotka voivat olla pieniä, mutta tekijälleen merkittäviä. Tarjoaa osallisuutta niille, jotka eivät lähtökohtaisesti ole ”sisäpiiriläisiä”
 - Ryhmässä esim. kahvin keitto, päivän runo, kokkokerhossa reseptivastaava, lukumummo
 - Lapset mukaan: pelikerhot, ulkoilutukset, pihapuuhat
 - Ikäihmiset esiintyjinä (ei aina yleisönä)
 - Yleisesti ottaen, mitä tahansa pieniä tehtäviä, joissa yhteisön jäsen voi kokea olevansa yhteisönsä tärkeä jäsen ja tarpeellinen yhteisölleen.
 - Tarvitsee kutsujan, avittajan, mahdollistajan

Loppukoonti

Yhteisöllisyyden synnyttäminen ja kannattelu tarvitsee koordinaattorin
ja yhteisöllisen kulttuurin luominen yhteisöllisesti asennoituneita ihmisiä!

Yhteisöllistämisen prosessin tulee olla suunniteltua.

Yhteisökoordinaattori, yhteisötyöntekijä, innostaja...

Millainen

- 🏡 käynnistäjä, virittelijä, houkuttelija, tunnelman loihtija
- 🏡 idearikas ja innostava vastuuihminen, jolla käsitys siitä, miten ryhmät toimivat.
- 🏡 selkeä valovoimainen vetäjä
- 🏡 ”kellokas”, joka vie yhteisöllisyyttä eteenpäin

Tehtävät

- 🏡 Kun ihmiset muuttavat uuteen taloon, siellä oli joku (yhteisökoordinaattori/ korttelityöntekijä) toivottamassa tervetulleeksi.
- 🏡 Yhteisökoordinaattori tutustuttaa ihmisiä toisiinsa luoden avointa ja välitöntä ilmapiiriä ja käy jokaisen luona juttelemassa, minkälaisesta toiminnasta kukin pitäisi.
- 🏡 Yhteiselämän alkuvaiheen ohjatut tutustumistilaisuudet olivat tärkeitä, sen jälkeen toiminta voi siirtyä vapaaehtoisten vetäjien vastuulle.
- 🏡 Alussa yhteisiä ohjattuja vapaamuotoisia yhteistilaisuuksia paljon, joissa pääsee kahvittelemaan, esittäytymään, tutustumaan ja ryhmäytymään.

Vastaukset koottu yhteisöllisyyskyselyn vastauksista

Loppukoonti

Kiitos mukanaolosta!

Riitta Birck
riitta.birck@kotipirttiry.fi
044 7636 625

Lisää yhteisöllisyydestä:
www.karajatorma.fi

